

FERDİ VE TAKIM SPORLARINDA ERKEK VE KIZ SPORCULARIN FARKLI ZEKÂ TIPLERİNDEKİ SEVİYELERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI *

Murat TEKİN¹

¹Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

ÖZET

Bu araştırmanın amacı; ferdi ve takım sporlarında erkek ve kız sporcuların sınıf ve spor türü değişkenine göre farklı zekâ tiplerindeki seviyelerinin incelenmesidir. Araştırma grubunu; Afyon, Karaman, Kastamonu, Çorum, İstanbul, Batman, Kocaeli, Malatya, Antalya, Konya ve Van il merkezlerindeki orta öğretim kurumlarında aktif olarak spor yapan; 292'si erkek, 208'i kız (\bar{x} yaş=15,9760 \pm 0,8950) toplam 500, 9.10. ve 11. sınıf öğrencisi oluşturmaktadır.

Araştırmanın amacına ulaşmak için; Saban (2001)¹ tarafından geliştirilen “Çoklu Zekâ Alanları Envanteri” kullanılmıştır. Verilerin çözüm ve yorumlanmasında; *t* testi, One Way Anova (tek yönlü varyans analizi) testi kullanılmış ve gruplar arasındaki farkı belirleyebilmek için tukey testi kullanılarak anlamlılık $P < 0.05$ alınmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde ve hesaplanmış değerlerin bulunmasında SPSS (Statistical package for social sciences) paket programı kullanılmıştır. Bu çalışmanın sonucunda; erkek öğrenciler kız öğrencilere göre mantıksal-matematiksel zekâ alanı ve bedensel kinestetik zekâ alanları yüksek çıkmıştır. Ayrıca; ferdi sporlarla uğraşan sporcuların takım sporu ile uğraşan sporculara göre sosyal ve içsel zekâ alanları yüksek çıkmıştır. Sınıf değişkenine göre ise; Spor yapan 9. sınıfta öğrenim gören öğrencilerin 11. sınıfta öğrenim gören öğrencilere göre sözel dilsel zekâ, mantıksal-matematiksel zekâ, içsel zekâ, müziksel ritmik zekâ ve görsel uzamsal zekâ alanı yüksek çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ferdi Spor, Takım Spor, Cinsiyet, Sınıf, Çoklu Zekâ,

COMPARISON OF WOMEN – MEN SPORTY IN TERMS OF DIFFERENT INTELLIGENCE LEVEL IN INDIVIDUAL AND TEAM SPORTS' BRANCHES

ABSTRACT

The study aims that analyse of women and men sporty's level in different intelligence types for the purpose of class and sport's description variant in individual and team sports . The study group includes totaly 500 students who study in the 9th, 10th and 11th grade; 292 male, 208 female (\bar{x} age =15,9760 \pm 0,8950) who active in sports in secondary schools and live in the center of Afyon, Karaman, Kastamonu, Çorum, İstanbul, Batman, Kocaeli, Malatya, Antalya, Konya and Van cities. In order to the purpose of the study; “Multiple Intelligence Areas Inventory that was developed by Saban (2001)¹ was used. In determining and comment the data, , *t* test, One Way Anova test was used And the meaningfulness is set at $P < 0.05$ by using the tukey test in order to determine the difference between groups. SPSS (Statistical Package for Social Sciences) packet programme was used for analyzing the data and finding the calculated worth. As a result of this study; male students have higher logical – mathematical intelligence and bodily-kinesthetic intelligence than female students. Furthermore; sportmen who are interested in individual sports have higher social and intrapersonal intelligence as to team sportmen. According to class variant; verbal-linguistic intelligence, logical – mathematical intelligence, intrapersonal intelligence musical and naturalist intelligence, spatial intelligence of 9th grade students who have active in sports are higher than 11th grade students.

Key Words : Individual sports, Team sports, Gender, Class, Multiple Intelligence.

* Bu çalışma; Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği anabilim dalında kabul edilen “Orta Öğretimde Öğrenim Gören Öğrencilerden Spor Yapan ve Yapmayanlar Arasındaki Yaratıcılık ve Çoklu Zekâ Alanlarının Araştırılması” isimli doktora tezinin bir bölümüdür.

GİRİŞ

Bireyden bireye farklılık gösteren gelişim özelliklerinin temelinde zekâ faktörü yatmaktadır. Woolfolk'a göre zekâ; bireyin kalıtım ya da öğrenme ürünü zihinsel işlevleri, bilgiyi edinme, hatırlama, geri getirme ve problem çözme ya da dünyaya uyum sağlamada kullanma yetenekleri olarak tanımlanmaktadır ².

Torndike ise zekâyı; "Soyut Zekâ", "Sosyal Zekâ" ve "Mekanik Zekâ" olmak üzere üç tür içinde sınıflandırmıştır. Buna göre, soyut zekâ, sayı ve sözcükleri, sosyal zekâ insanları anlama ve onlarla iyi ilişkiler kurabilme yeteneği, mekanik zekâ ise çeşitli araç, gereç ve makineleri anlama ve kullanma yeteneği olarak tanımlanmıştır ³. Gardner'a göre (1983)⁴; "zekâ, bir kişinin bir veya birden fazla kültürde değer bulan bir ürün ortaya koyabilme veya günlük ya da mesleki hayatında karşılaştığı bir problemi etkin ve verimli bir şekilde çözebilme yeteneğidir." Çoklu zekânın anahtar kavramı "çoğul kelimesidir". Çünkü zekâ çok yönlüdür.

Çoklu zekâ kuramının merkezini "zeki olmanın bir ya da iki yolu yoktur" teorisi oluşturmaktadır. Zeki olmanın birden fazla yolu vardır. Farklı öğrencilerin farklı zekâ

alanlarında baskın olduklarını fark ederek, bu öğrencilere farklı şekillerde ulaşmayı denemek tüm öğrencileri başarıya ulaştırabilir ⁵. Çoklu zekâ teorisi; sözel-dilsel zekâ, mantıksal-matematiksel zekâ, görsel (şekil)-uzamsal (uzaysal; alansal) zekâ, müziksel-ritmik zekâ, bedensel-kinestetik zekâ, kişilerarası-sosyal zekâ, kişiye dönük (içsel; özedönük) zekâ ve doğa zekâsı olmak üzere birbirinden bağımsız fakat birbiri ile çalışan, 8 zekâ türü tanımlanmaktadır. Öğrencilerin bu sekiz zekâ türünü kullanmalarına olanak sağlamak için öğrenci ile öğrenci, öğrenci ile öğretmen ve öğrenciler ile çevre arasında anlamlı etkileşim sağlanan öğrenme çevreleri oluşturulmalıdır ⁶.

Gardner'ın (1999)⁷ ileri sürdüğü sekiz türdeki zekâ alanları şunlardır: (1) Sözel-Dilsel Zekâ, (2) Mantıksal-Matematiksel Zekâ, (3) Görsel (Şekil)-Uzamsal (Uzaysal; Alansal) Zekâ, (4) Müziksel-Ritmik Zekâ, (5) Bedensel-Kinestetik Zekâ, (6) Kişilerarası-Sosyal Zekâ, (7) Kişiye dönük (İçsel; Özedönük) Zekâ, (8) Doğa Zekâsı.

Zekâ; insan vücudundaki en büyük güçtür. Ancak çoğunlukla

verimsizce kullanılır. Fiziksel antrenmanla ve beslenmede gelinebilecek son noktaya gelinmiş olunabilir, ama zihinsel antrenmanın yani zekâ faktörünün üzerinde yapılacak çok çalışma olmalıdır. Yeni trendin sıkı takipçisi sporcularda rakiplerini psikolojik olarak çökertmek için çeşitli taktikler geliştirmektedir. Örneğin; bisikletçilerin geliştirdiği bir taktik rakibin moralini çökertmekte oldukça işe yaramaktadır.

Bisikletçi rakibin biraz önüne geçerek omzunun üzerinden rahat bir edayla konuşmaya başlıyor, arkada kalan bisikletçi rakibiyle aynı hızda gitmesine rağmen biraz geride kaldığından önündekinin daha hızlı gittiğinin kanısına kapılıyor ve rahatlığı karşısında morali bozuluyor. Bu vermiş olduğum örnek sadece sporda zekâ faktörüyle bağlantılıdır ve sporda zekânın kullanılabilmesi için sporla eğitim arasında sıkı bir ilişki olması gerekiyor. Toplumda spor ve zekâ, spor eğitiminin tam öğretilmesi için ilköğretimde beden eğitimi derslerinde dikkatle üzerinde durulmalıdır. Spor kulüplerinde fiziksel antrenmanın yanında spor-eğitim ilişkisi yani mental motivasyon öğretilmelidir⁸.

Öğrenciler bireysel öğrenme farklılıkları ile sınıf ortamına

gelmektedirler. Bu farklılığın önemsenmesi gerektiğini vurgulayan kuramlardan biri de “Çoklu zekâ kuramı’dır”. Çoklu zekâ kuramının amacı; eğitimde bireylerin neler yapabildiğinden çok, neler yapılabileceğinin düşünülmesidir. Çoklu zekâ kuramında öğrenciler, kendi öğrenmelerine etkin biçimde katılmaktadırlar. Öğrenciler kendi zekâ özelliklerinin farkına varabilirler ve problem çözme, düşünme gibi becerilerini ve kendilerine olan güven duygularını geliştirirler. Böylece öğrencilerin kendi eğilim ve istekleri ön plana çıkar⁹.

Yurt içinde ve yurt dışında yapılan bazı çalışmalar incelendiğinde şu sonuçlar bulunmuştur;

İlhan ve Arkadaşları (2005)¹⁰, “Çoklu Zekâ Uygulamaları Doğrultusunda İşlenen Cimnastik ve Voleybol Ünitelerinin Öğrencilerin Bilişsel ve Devinişsel Yönden Gelişimlerine Olan Etkisi” adlı çalışmasında, istatistiksel sonuçlar kontrol ve deney gruplarının her ikisinin de, bilişsel ve devinişsel alanda kendi içinde anlamlı düzeyde gelişim gösterdiğini, kontrol ve deney gruplarının, bilişsel ve devinişsel alan erişim düzeyleri karşılaştırıldığında ise sadece cimnastik ünitesinin geriye takla becerisinde istatistiksel açıdan

anlamli bir fark elde edildiğini, fakat bilişsel alan ve diğ er becerilerde istatistiksel açıdan anlamli bir fark olmadığını göstermiştir.

Bayrak ve Arkadaşları (2005)¹¹, beden eğitimi ve spor yüksekokullarında öğrenim gören öğrencilerin çoklu zekâ kuramına göre zekâ çeşitlerinin ve eğilimlerinin belirlenerek, bu okullara girişte uygulanan yetenek giriş sınavı içerikleri üzerinde yeniden düşünülmesini, düzenlenmesini ve geliştirilmesini amaçlayan bir çalışma yapmışlardır. Araştırma bulguları; öğrencilerin öne çıkardıkları birinci sıradaki zekâ alanının bedensel-kinestetik zekâ, ikinci sıradaki zekâ alanının sosyal-kişilerarası zekâ ve üçüncü sıradaki zekâ alanının ise içsel-özedönük zekâ olduğunu göstermektedir. Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinde bedensel-kinestetik zekânın birinci sırada olması, uygulanan yetenek giriş sınavları içeriği ve ölçütleri ile doğru bir ilişki olduğunu göstermektedir.

Çelen (2006)¹² tarafından yapılan bu çalışmanın amacı, geleneksel yöntem ve çoklu zekâ uygulamaları doğrultusunda işlenen beden eğitimi ve spor derslerinin, öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve psikomotor gelişimlerine olan etkisini

araştırmaktır. Duyuşsal alandakileri iyi belirlemek amacı ile de “Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Kontrol ve deney gruplarının; bilişsel, duyuşsal ve psikomotor alan eriş i düzeyleri karşılaştırıldığında, her iki ünite de (cimnastik ve voleybol) bilişsel ve duyuşsal alanda deney grubu lehine istatistiksel açıdan anlamli bir fark bulunmuştur. Psikomotor alanda ise bütün becerilerde kontrol grubu lehine istatistiksel olarak anlamli bir fark elde edilmiştir.

Tekin (2007)¹³ beden eğitimi ve spor yüksekokullarında öğrenim gören öğretmen adaylarının çeşitli değişkenlere göre çoklu zekâ alanlarını inceleyen çalışmasının sonucunda; erkek öğretmen adaylarının kız öğretmen adaylarına göre müziksel ritmik zekâ alanları, kız öğretmen adaylarının erkek öğretmen adaylarına göre bedensel kinestetik zekâ alanları, bireysel sporla uğraş an öğretmen adaylarının takım sporuyla uğraş an öğretmen adaylarına göre bedensel kinestetik zekâ alanları, takım sporuyla uğraş an öğretmen adaylarının bireysel sporla uğraş an öğretmen adaylarına göre görsel uzaysal zekâ alanları, 3. sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının 4. sınıfta öğrenim gören öğretmen

adaylarına göre sosyal zekâ alanları ve 2.sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının 4.sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarına göre içsel zekâ alanları yüksek çıkmıştır.

Nguyen (2000)¹⁴ Fuller School'da yürüttüğü araştırmada, çoklu zekâ kuramı ile yapılan öğretimin standart testlerdeki başarıya etkisini incelemiştir. Bu amaçla çoklu zekâ Kuramına dayalı öğretimden sonra, 5. sınıf öğrencilerinden oluşan deney ve kontrol gruplarına California Achievement Test/5 (CAT/5) adlı test verilmiştir. Araştırmada elde edilen bulgulara göre deney ve kontrol grupları arasında anlamlı bir fark bulunmamasına rağmen, Matematik, Beden Eğitimi, Müzik dersleri ile ilgili raporlarda uygulamaların etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Nguyen'e göre iki öğretim arasında başarı farkının bulunmaması çoklu zekâ kuramı kültürünün başarısı olarak düşünülebilir. Çünkü çoklu zekâ kuramı programına katılan öğrenciler geleneksel programdakiler kadar başarılı olmuşlardır.

Bozkurt (2004)¹⁵, un yaratıcılık ve çoklu zekânın futbolda yaratıcılık ile ilişkisini inceleyen çalışmasında yaratıcılık ve çoklu zekânın beceri ve oyun zekâsı yönünden futboldaki yaratıcılıkla olan ilişkisi incelenmiştir.

Bu çalışmanın sonucunda; kinestetik zekâdan farklı olarak oyun zekâsı ve becerisi yönünde futbol yaratıcılık performansının değerlendirebileceği bir zekâ türünün olduğunu ve bu değerlendirmede alana özgü uygulama olarak görülen futbol özgünlüğünün ise futbola özgü zekâyı belirleyici özellik olduğunu düşünmektedirler.

Cengiz (2008)¹⁶ tarafından yapılan bu araştırmada, 8–10 yaş grubu çocukların çoklu zekâ alanlarının gelişim düzeyine 12 haftalık futbol eğitiminin olup olmadığı incelenmiştir. Araştırmamızın sonucunda 8–10 yaş grubu öğrencilere verilen 12 haftalık futbol eğitiminin, öğrencilerin fiziksel ve fizyolojik gelişimine olumlu katkılarının yanın da, sadece bedensel-kinestetik değil diğer sekiz zekâ alanlarının da gelişiminde etkili olduğu, kontrol grubu öğrencilerinin erişim puanları ile deney grubu öğrencilerinin erişim puanları karşılaştırıldığında verilen futbol eğitiminin, çocukların doğal gelişim sürecinde çoklu zekâ alanlarını olumlu yönde etkilediği ve meydana gelen gelişimin de kalıcı olduğu bulunmuştur.

Çamlıyer ve Arkadaşları (2005)¹⁷ beden eğitimi dersi uygulamalarında öğretim stil ve

yaklaşımlarının çoklu zekâ kuramına ilişkin kullanımı adlı çalışmanın sonucunda; eğitim ve öğretim sürecinde bütün zeka alanlarını geliştirilmesine eşit derecede önem verilmesi gerektiği ve eğitim ve öğretim sürecinde tüm zeka alanlarını geliştirici yada tüm zeka alanlarını kullanmaya yönelik faaliyetlerin hazırlanması gerektiği sonucu bulunmuştur.

Hoşgörür ve Katrancı (2007)¹⁸. sınıf ve beden eğitimi ve spor öğretmenliği öğrencilerinin baskın zekâ alanları (kırıkkale üniversitesi eğitim fakültesi örneği), adlı çalışmasında, okul yöneticilerinin işgörenleri ile kuracağı örgütsel iletişimde, baskın zekâ alanlarını dikkate alarak onlarla daha sağlıklı iletişim kurmalarına yardımcı olmak, böylece kurumun örgütsel sağlığına ve verimliliğine katkı sağlamak amaçlanmıştır. Araştırmada, sınıf öğretmenliği programı dördüncü sınıfına devam eden öğrencilerden elde edilen verilerin analizinde, öğrencilerin en gelişmiş oldukları zekâ alanının Görsel-Uzamsal Zekâ ($X = 4.10$), en az gelişmiş oldukları zekâ alanının ise Doğacı Zeka ($X = 3.44$) olduğu görülmüştür. Beden eğitimi ve spor öğretmenliği programı dördüncü sınıfına devam eden öğrencilerden

elde edilen verilerin analizinde, öğrencilerin en gelişmiş oldukları zekâ alanının Bedensel-Kinestetik Zekâ ($X = 4.48$), en az gelişmiş oldukları zeka alanının ise Dil Zekası ($X = 3.54$) olduğu görülmüştür.

Bu doğrultuda; öğrencilerin, öğretmenlerin ve antrenörlerin fiziksel, devinışsel, duyuşsal ve zihinsel gelişimine katkı sağlama amacına yönelik olarak sporun, zekâ alanları arasında etkin bir yeri olduğu ve kişinin bir veya birden fazla kültürel değeri bulunan bir ürün ortaya koyabilme kapasitesinin olduğu görülmektedir. Öğrencilerin gerçek hayatta karşılaştığı problemlere etkili ve verimli çözümler üretebilme becerileri, çözüme kavuşturulması gereken yeni ve karmaşık yapıları problemleri keşfetme yeteneklerinin önemli olduğu ortaya çıkmaktadır.

Bugüne kadar spor yapan öğrencilerin çoklu zekâ alanları ile ilgili çalışmaların az olması nedeniyle, elde edilen verilerle konuya farklı bir boyut kazandırılarak eğitimcilere, beden eğitimi öğretmenlerine, antrenörlere, eğitim denetçilerine, eğitim psikologlarına ve ebeveynlere ipuçları verilmesi amaçlanmaktadır.

Bu yöndeki eksikliklerin giderilmesiyle, öğrencilerin hem spor yaşamında hem de gerçek hayatta

karşılaştığı problemlere etkili ve verimli çözümler üretebilme becerileri, çözüme kavuşturulması gereken yeni ve karmaşık yapıları problemleri keşfetme yeteneklerinin artırılması, duyuşsal ve düşünsel etkinliklerde var olan, fiziksel enerjiye sahip öğrencilerin yetiştirilmesi açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

Bu bağlamda bu çalışmanın amacı; ferdi ve takım sporlarında erkek ve kız sporcuların sınıf ve spor türü değişkenine göre farklı zekâ tiplerindeki seviyelerinin incelenmesidir.

YÖNTEM

Araştırma Grubu

2007-2008 eğitim ve öğretim yılında Afyon, Karaman, Kastamonu, Çorum, İstanbul, Batman, Kocaeli, Malatya, Antalya, Konya, Van il merkezlerindeki orta öğretim kurumlarında spor yapan; 292'si erkek, 208'i kız, (\bar{x} yaş=15,9760 \pm 0,8950) toplam 500, 9.10. ve 11. sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Aktif olarak yaptıkları spor türleri; futbol, basketbol, voleybol, hentbol, masa tenisi, atletizm, halkoyunları ve taekwondodur. Araştırma grubunu oluşturan öğrenciler okullarında rasgele (random) yöntemle seçilmişlerdir.

Veri Toplama araçları

“Çoklu Zekâ Alanları Envanteri” araştırmaya katılan öğrencilere uygulanmıştır.

Çoklu Zekâ Alanları

Envanteri; Saban(2001)¹ tarafından geliştirilmiştir. Envanter likert tipi hazırlanmış olup on bölümden ve toplam 80 maddeden oluşmaktadır. Maddeler beşli dereceleme sistemine göre hazırlanmış ve " Bana hiç uygun değil(0), Bana çok az uygun (1), Bana kısmen uygun(2), Bana oldukça uygun (3), Bana tamamen uygun (4) " şeklinde derecelendirilmiştir. Envanterin puanlarının değerlendirilmesinde; her öğrencinin envanterin sekiz bölümünden aldığı puanlar kuralına uygun olarak toplanmış ve zekâ alanlarındaki toplam puanlar belirlenmiştir. Puanların yüksekliği baskın olan zeka alanlarının yüksekliğini ortaya çıkarmaktadır.

Ölçeğin güvenirlik katsayısı; sözel dilsel zekâ Cronbach Alfa; 0.84, mantıksal-matematiksel zekâ Cronbach Alfa; 0.84, görsel uzamsal zekâ Cronbach Alfa; 0.83, bedensel kinestetik zekâ Cronbach Alfa; 0.86, müziksel ve ritmik zekâ Cronbach Alfa; 0.83, sosyal zekâ Cronbach Alfa; 0.82, içsel zekâ Cronbach Alfa; 0.87,

doğacı zekâ Cronbach Alfa; 0.88 bulunmuştur.

Verilerin Analizi

Verilerin çözüm ve yorumlanmasında; *t* testi, One Way Anova (tek yönlü varyans analizi) testi kullanılmış ve gruplar arasındaki farkı belirleyebilmek için tukey testi kullanılarak anlamlılık $P < 0.05$ alınmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde ve hesaplanmış değerlerin bulunmasında SPSS (Statistical package for social sciences) paket programı kullanılmıştır.

BULGULAR

Tablo 1’de görüldüğü gibi; cinsiyet değişkenine göre, aktif olarak spor yapan öğrencilerin, çoklu zekâ alanlarına ilişkin dağılım incelendiğinde;

Cinsiyet değişkenine göre; Sözel dilsel zekâ alanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Cinsiyet değişkenine göre; mantıksal-matematiksel zekâ alanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p < 0.05$). Ortalama değerlere baktığımızda; erkek öğrencilerin mantıksal-matematiksel zekâ alanlarının ortalaması

($\bar{X} = 31.1301$), kız öğrencilerin mantıksal-matematiksel zekâ alanlarının ortalaması ise ($\bar{X} = 29.3654$)’dur.

Cinsiyet değişkenine göre; görsel uzamsal zekâ alanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Cinsiyet değişkenine göre; müziksel ritmik zekâ alanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Cinsiyet değişkenine göre; bedensel kinestetik zekâ alanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p < 0.05$). Ortalama değerlere baktığımızda; erkek öğrencilerin bedensel kinestetik zekâ alanlarının ortalaması ($\bar{X} = 32.5171$), kız öğrencilerin bedensel kinestetik zekâ alanlarının ortalaması ise ($\bar{X} = 30.8269$)’dur.

Cinsiyet değişkenine göre; sosyal zekâ alanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p > 0.05$). Cinsiyet değişkenine göre; içsel zekâ alanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Cinsiyet değişkenine göre; doğacı zekâ alanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Tablo 1 Cinsiyet Değişkenine Göre Aktif Olarak Spor Yapan Öğrencilerin Çoklu Zekâ Alanlarının t Testi Karşılaştırılmasını Gösteren Dağılım

Alt Ölçekler		N	\bar{X}	Ss	t	P
Sözel Dilsel Zekâ	Erkek	292	31.0034	8.2577	-0.672	0.502
	Kız	208	31.5192	8.7250		
Mantıksal Matematiksel Zekâ	Erkek	292	31.1301	9.2371	2.064	0.040*
	Kız	208	29.3654	9.6790		
Görsel Uzamsal Zekâ	Erkek	292	29.2637	8.4359	-0.133	0.894
	Kız	208	29.3702	9.3521		
Müziksel Ritmik Zekâ	Erkek	292	27.0103	9.0377	-0.651	0.515
	Kız	208	27.5721	10.1317		
Bedensel Kinestetik Zekâ	Erkek	292	32.5171	8.9206	2.055	0.040*
	Kız	208	30.8269	9.2605		
Sosyal Zekâ	Erkek	292	34.1918	8.9122	0.313	0.754
	Kız	208	33.9279	9.7807		
İçsel Zekâ	Erkek	292	34.3493	8.1372	0.495	0.621
	Kız	208	33.9375	9.8388		
Doğacı Zekâ	Erkek	292	29.7877	9.5610	-0.518	0.604
	Kız	208	30.2500	10.1987		

*p<0.05

Tablo 2 Spor Türü Değişkenine Göre Aktif Olarak Spor Yapan Öğrencilerin Çoklu Zekâ Alanlarının t Testi Karşılaştırılmasını Gösteren Dağılım

Alt Ölçekler		N	\bar{X}	Ss	t	P
Sözel Dilsel Zekâ	Takım sporları	353	30.9717	8.5712	-1.010	0.313
	Ferdi sporlar	147	31.8095	8.1513		
Mantıksal Matematiksel Zekâ	Takım sporları	353	30.0425	9.4485	-1.297	0.195
	Ferdi sporlar	147	31.2449	9.4453		
Görsel Uzamsal Zekâ	Takım sporları	353	28.9207	9.1623	-1.524	0.128
	Ferdi sporlar	147	30.2381	7.8882		
Müziksel Ritmik Zekâ	Takım sporları	353	27.0085	9.3013	-0.859	0.391
	Ferdi sporlar	147	27.8095	9.9783		
Bedensel Kinestetik Zekâ	Takım sporları	353	31.5864	9.1945	-0.867	0.386
	Ferdi sporlar	147	32.3605	8.8503		
Sosyal Zekâ	Takım sporları	353	33.4193	9.3596	-2.489	0.013*
	Ferdi sporlar	147	35.6735	8.8983		
İçsel Zekâ	Takım sporları	353	33.6062	9.1540	-2.241	0.025*
	Ferdi sporlar	147	35.5510	8.0403		
Doğacı Zekâ	Takım sporları	353	29.8584	9.6485	-0.429	0.668
	Ferdi sporlar	147	30.2721	10.2607		

*p<0.05

Tablo 2’de görüldüğü gibi; spor türü değişkenine göre, aktif olarak spor yapan öğrencilerin, çoklu zekâ alanlarına ilişkin dağılım incelendiğinde; Spor türü değişkenine göre; Sözel dilsel zekâ alanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır (p>0.05). Spor türü değişkenine göre; mantıksal-

matematiksel zekâ alanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır (p>0.05). Spor türü değişkenine göre; görsel uzamsal zekâ alanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır (p>0.05). Spor türü değişkenine göre; müziksel ritmik zekâ alanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır (p>0.05). Spor türü değişkenine göre;

bedensel kinestetik zekâ alanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$). Spor türü değişkenine göre; sosyal zekâ alanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0.05$) Ortalama değerlere baktığımızda; takım sporları ile uğraşan öğrencilerin sosyal zekâ alanlarının ortalaması ($\bar{X}=33,4193$) iken ferdi sporlar ile uğraşan öğrencilerin sosyal zekâ alanlarının ortalaması ($\bar{X}=35,6735$)'dir. Spor türü

değişkenine göre; içsel zekâ alanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0.05$). Ortalama değerlere baktığımızda; takım sporları ile uğraşan öğrencilerin içsel zekâ alanlarının ortalaması ($\bar{X}=33,6062$), ferdi sporlar ile uğraşan öğrencilerin içsel zekâ alanlarının ortalaması ($\bar{X}=35,5510$)'dir. Spor türü değişkenine göre; doğacı zekâ alanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$).

Tablo 3 Sınıf Değişkenine Göre Aktif Olarak Spor Yapan Öğrencilerin Çoklu Zekâ Alanlarına İlişkin One-Way Anova Testi Karşılaştırılmasını Gösteren Dağılım

	Sınıf Değişkeni	N	\bar{X}	Ss	F	P	Fark
Sözel dilsel zeka	9. sınıf	233	32.4034	8.1447	6.572	0.002*	1-3
	10. sınıf	111	31.4505	7.4757			
	11. sınıf	156	29.2821	9.2205			
Mantıksal-matematiksel zeka	9. sınıf	233	31.8069	9.0421	5.625	0.004*	1-3
	10. sınıf	111	29.9550	8.3147			
	11. sınıf	156	28.6026	10.4848			
Görsel-uzamsal zeka	9. sınıf	233	30.1888	8.6163	2.934	0.050*	1-3
	10. sınıf	111	29.3153	8.2978			
	11. sınıf	156	27.9872	9.3547			
Müziksel ritmik zeka	9. sınıf	233	28.3820	9.0988	4.574	0.011*	1-3
	10. sınıf	111	27.3964	9.4275			
	11. sınıf	156	25.4359	9.9217			
Bedensel kinestetik- zeka	9. sınıf	233	32.7811	8.7336	2.544	0.080	Yok
	10. sınıf	111	31.1982	8.3555			
	11. sınıf	156	30.8077	9.9878			
Sosyal zeka	9. sınıf	233	35.0343	9.3716	2.425	0.090	Yok
	10. sınıf	111	33.5676	9.2575			
	11. sınıf	156	33.0256	9.0539			
İçsel zeka	9. sınıf	233	35.6996	7.9819	8.870	0.000*	1-3
	10. sınıf	111	34.1982	8.3086			
	11. sınıf	156	31.8910	10.0313			
Doğacı zeka	9. sınıf	233	30.4206	9.6402	0.863	0.423	Yok
	10. sınıf	111	30.2523	10.0150			
	11. sınıf	156	29.1282	9.9669			

* $p<0.05$

Tablo 3'de görüldüğü gibi; sınıf değişkenine göre aktif olarak spor yapan öğrencilerin çoklu zekâ alanlarına ilişkin dağılım incelendiğinde;

Sınıf değişkenine göre; sözel dilsel zekâ alanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0.05$). Bu farklılık sonucunda; 9. sınıfta öğrenim gören öğrencilerin 11. sınıfta öğrenim

gören öğrencilere göre sözel dilsel zekâ alanları yüksek çıkmıştır. Sınıf değişkenine göre; mantıksal-matematiksel zekâ alanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0.05$).bu farklılık sonucunda; 9. sınıfta öğrenim gören öğrencilerin 11. sınıfta öğrenim gören öğrencilere göre mantıksal-matematiksel zekâ alanları yüksek çıkmıştır. Sınıf değişkenine göre; görsel uzamsal zekâ alanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0.05$).bu farklılık sonucunda; 11. sınıfta öğrenim gören öğrencilerin 9. sınıfta öğrenim gören öğrencilere göre görsel uzamsal zekâ alanları düşük çıkmıştır. Sınıf değişkenine göre; müziksel ritmik zekâ alanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0.05$). Bu farklılık sonucunda; 9. sınıfta öğrenim gören öğrencilerin 11. sınıfta öğrenim gören öğrencilere göre müziksel ritmik zekâ alanları yüksek çıkmıştır. Sınıf değişkenine göre; bedensel kinestetik zekâ alanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$). Sınıf değişkenine göre; sosyal zekâ alanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$). Sınıf değişkenine göre; içsel zekâ alanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0.05$).bu farklılık sonucunda; 9. sınıfta öğrenim gören

öğrencilerin 11. sınıfta öğrenim gören öğrencilere göre içsel zekâ alanları yüksek çıkmıştır. Sınıf değişkenine göre; doğacı zekâ alanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$).

TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu araştırmada; ferdi ve takım sporlarında erkek ve kız sporcuların sınıf ve spor türü değişkenine göre farklı zekâ tiplerindeki seviyelerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmayla ulaşılan sonuçlar ve üzerinde yapılan açıklamalar aşağıda sunulmuştur.

Cinsiyet değişkenine göre; aktif olarak spor yapan öğrencilerin mantıksal-matematiksel zekâ alanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0.05$). Ortalama değerlere baktığımızda; spor yapan erkek öğrencilerin mantıksal-matematiksel zekâ alanlarının ortalaması ($\bar{X}=31.1301$), spor yapan kız öğrencilerin mantıksal-matematiksel zekâ alanlarının ortalaması ise ($\bar{X}=29.3654$)'dur. Bu da bize erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre mantıksal matematiksel zekâ alanının yüksek olduğu sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Bu sonuçlar bize erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre;

problemlere bilimsel çözümler üretebilme, tümevarım ve tündengelim akıl yürütme düzeylerinin yüksek olduğu sonucunu vermektedir. Bu farklılığın nedeni; öğrencilerin üretici güçlerinin farklı olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Bu farklılığı ortadan kaldırmak içinde bireylerin bilişsel düzeyleri yaptıkları spor branşlarına göre sistematikleştirilmeli ve genelleştirilmelidir. Loori(2005)¹⁹,nin yaptığı çalışmada; katılımcıların mantıksal-matematiksel zekâ türünde bayan ve erkekler ayrı ayrı incelenmiş ve ortalamalara göre farklılık mantıksal-matematiksel zekâ alanında erkekler lehine olduğu ortaya çıkmıştır. Bu bulgular bizim yaptığımız çalışmayla paralellik göstermektedir. Mantıksal-matematiksel zekâ alanına sahip bireyler; akıl yürütme, hesap yapma ve bazı şeyleri mantıksal sistematik düzende görebilme becerilerine sahiptirler. Tekin (2007)¹³,in beden eğitimi ve spor yüksekokullarında öğrenim gören öğretmen adaylarının çeşitli değişkenlere göre çoklu zekâ alanlarını inceleyen çalışmasında cinsiyet değişkenine göre mantıksal-matematiksel zekâ alanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır, Hoşgörür ve Katrancı (2007)¹⁸,nın

sınıf ve beden eğitimi ve spor öğretmenliği öğrencilerinin baskın zekâ alanlarını inceleyen çalışmasında hem erkek hem de kız öğrencilere göre mantıksal-matematiksel zekâ alanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bu bulgular; bizim yaptığımız çalışma ile paralellik göstermemektedir. Bu nedeninin farklı örneklem gruplarından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Cinsiyet değişkenine göre; aktif olarak spor yapan öğrencilerin bedensel kinestetik zekâ alanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0.05$). Ortalama değerlere baktığımızda; spor yapan erkek öğrencilerin bedensel kinestetik zekâ alanlarının ortalaması ($\bar{X}=32.5171$), spor yapan kız öğrencilerin bedensel kinestetik zekâ alanlarının ortalaması ise ($\bar{X}=30.8269$)'dur. Bu sonuç bize; erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre bedensel zekâ, koordinasyon, denge, güç, hız, esneklik vb. gibi becerilerinin yüksek olduğunu ortaya çıkarmaktadır. Tekin (2007)¹³,in beden eğitimi ve spor yüksekokullarında öğrenim gören öğretmen adaylarının çeşitli değişkenlere göre çoklu zekâ alanlarını inceleyen çalışmasında;

erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre bedensel kinestetik zekâ alanları yüksek çıkmıştır. Bizim yaptığımız çalışma bulguları ile paralellik göstermektedir.

Cinsiyet değişkenine göre; aktif olarak spor yapan öğrencilerin sözel-dilsel zekâ alanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$). Bu sonuçlara göre; hem erkek hemde kız öğrencilerin sözel dilsel zekâ alanları arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı ortaya çıkmaktadır. Bu bulgular bize; sporun bireylerin bilişsel yönden de etkilediğini ve ayrıca çoklu zekâ kuramının temelinde yatan görüşün sadece sözel bilgilerden kaynaklanmadığını göstermektedir. Tekin (2007)¹³ tarafından yapılan beden eğitimi ve spor yüksekokullarında öğrenim gören öğretmen adaylarının çeşitli değişkenlere göre çoklu zekâ alanlarını inceleyen çalışmasında hem erkek hemde kız öğrencilerin sözel dilsel zekâ alanları arasında anlamlı bir farklılığın olmadığını bulmuştur. Hoşgörür ve Katrancı (2007)¹⁸ tarafından yapılan sınıf ve beden eğitimi ve spor öğretmenliği öğrencilerinin baskın zekâ alanlarını inceleyen çalışmasında hem erkek hem de kız öğrencilerin sözel dilsel

zekâ alanları arasında fark yoktur. Furham ve Arkadaşları (2002)²⁰ tarafından katılımcıların kendilerinin, ailelerinin ve kardeşlerinin zekâ türlerini belirlemeyi amaçlayan çalışmasında cinsiyet değişkenleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bu bulgular bizim yaptığımız çalışma ile paralellik göstermektedir.

Cinsiyet değişkenine göre; aktif olarak spor yapan öğrencilerin görsel uzamsal zekâ alanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$). Bu sonuçlara göre hem erkek hem de kız öğrencilerin imgeleme ve hayal gücü buna bağlı olarak zihinde canlandırma düzeyleri arasında bir farklılığın olmadığını görmekteyiz. Bu farklılığın olmamasının nedeni olarak; sporcuların bireysel farklılıklarının ve ihtiyaçlarının farklı olmasından kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Tekin (2007)¹³ tarafından yapılan beden eğitimi ve spor yüksekokullarında öğrenim gören öğretmen adaylarının çeşitli değişkenlere göre çoklu zekâ alanlarını inceleyen çalışmasında cinsiyet değişkenine göre öğrencilerin görsel-uzamsal zekâ alanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bu

bulgu; bizim yaptığımız çalışma ile paralellik göstermektedir.

Cinsiyet değişkenine göre; aktif olarak spor yapan öğrencilerin müziksel-ritmik zekâ alanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$). Bu sonuçlara göre; hem erkek hem kız öğrencilerin müziksel olarak düşünmesi belli bir olayın oluş biçimini, seyrini veya düzenini müziksel olarak algılaması arasında farkın olmadığını görmekteyiz. Kocabaş(2003)²¹, in yaptığı çalışmanın örneklemini; Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Fakültesi Okulöncesi Öğretmenliği Anabilim Dalında okumakta olan 46 okulöncesi öğretmen adayı oluşturmaktadır. Bu çalışmada cinsiyetlere göre müziksel-ritmik zekâ alanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bu bulgu bizim yaptığımız çalışmayla paralellik göstermektedir.

Cinsiyet değişkenine göre; aktif olarak spor yapan öğrencilerin sosyal zekâ alanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$). Bu sonuçlara göre hem erkek hemde kız öğrencilerin grup üyeleri ile ilgili işbirliği yapabilme, uyum içinde çalışma ve kişilerle etkili olarak sözlü ve sözsüz iletişim kurabilme düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bunun nedeni olarak

sporun; bireylerin işbirliği içerisinde gelişmesinde etkili olduğunu görmekteyiz. Tekin (2007)¹³, in beden eğitimi ve spor yüksekokullarında öğrenim gören öğretmen adaylarının çeşitli değişkenlere göre çoklu zekâ alanlarını inceleyen çalışmasında cinsiyet değişkenine göre sosyal zekâ alanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Hoşgörür ve Katrancı (2007)¹⁸, nın sınıf ve beden eğitimi ve spor öğretmenliği öğrencilerinin baskın zekâ alanlarını inceleyen çalışmasında hem erkek hemde kız öğrencilere göre sosyal zekâ alanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bu bulular; bizim yaptığımız çalışma bulgularını destekler niteliktedir.

Cinsiyet değişkenine göre; aktif olarak spor yapan öğrencilerin içsel zekâ alanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$). Bu sonuçlara göre; hem erkek hem de kız öğrenciler kendi duygularını anlamada, tepki derecelerini ölçmede, düşünme süreçlerini belirlemede, kendisiyle ilgili hedefler oluşturabilme becerileri arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı ortaya çıkmaktadır. Bu farklılığın çıkmamasındaki nedenin; bireysel çalışma etkinliklerinin yüksek olmasından kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Bayrak ve

Arkadaşları (2005)¹¹,nın beden eğitimi ve spor yüksekokulundaki öğrencilerin çoklu zekâ kuramına ilişkin zekâ profilleri ve uygulanan yetenek giriş sınavları ile ilişkisi adlı çalışmada cinsiyetlere göre içsel zekâ alanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı ortaya çıkmıştır. Bu bulgu bizim yaptığımız çalışmayla paralellik göstermektedir.

Cinsiyet değişkenine göre; spor yapan öğrencilerin doğacı zekâ alanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$). Bu sonuçlara göre hem erkek hem de kız öğrencilerin sağlıklı bir çevre oluşturma bilincine sahip oldukları orta çıkmaktadır. Bu bulgu David (2003)²²'in yaptığı çalışmayla paralellik göstermektedir. David'in yaptığı çalışmada cinsiyetlere göre doğacı zekâ alanı arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Spor türü değişkenine göre; aktif olarak spor yapan öğrencilerin sosyal zekâ alanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0.05$). Ortalama değerlere baktığımızda; takım sporları ile uğraşan öğrencilerin sosyal zekâ alanlarının ortalaması ($\bar{X}=33.4193$) iken ferdi sporlar ile uğraşan öğrencilerin sosyal zekâ alanlarının ortalaması

($\bar{X}=35.6735$)'dir. Buda bize ferdi sporla uğraşan öğrencilerin takım sporuyla uğraşan öğrencilere göre insanların düşüncelerini, niyetlerini ve psikolojik durumlarını analiz etme, farklı ortamlara uyum sağlama, organize etme, sözel ve sözsüz iletişim kurabilme yeteneği bakımından yüksek olduğunu göstermemektedir. Tekin (2007)¹³ tarafından yapılan beden eğitimi ve spor yüksekokullarında öğrenim gören öğretmen adaylarının çeşitli değişkenlere göre çoklu zekâ alanlarının incelenmesini amaçlayan çalışmasında hem bireysel hemde takım sporu ile uğraşan sporcuların sosyal zekâ alanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu bulgular; bizim yaptığımız çalışma ile paralellik göstermektedir.

Spor türü değişkenine göre; aktif olarak spor yapan öğrencilerin içsel zekâ alanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0.05$). Ortalama değerlere baktığımızda; takım sporları ile uğraşan öğrencilerin içsel zekâ alanlarının ortalaması ($\bar{X}=33.6062$), ferdi sporlar ile uğraşan öğrencilerin içsel zekâ alanlarının ortalaması ise ($\bar{X}=35.5510$)'dir. Buda bize ferdi sporla uğraşan öğrencilerin takım sporuyla uğraşan öğrencilere

göre bireysel zekâ, başkalarının duygu ve düşüncelerini anlama, sahip olduğu duyguların ve ihtiyaçların veya amaçların farkında olması, kendine iyi disipline etmesi, nesne ötesi konularda konsantre olması, bireyin kendini duyması ve anlaması, sınırlarını bilmesi bakımından yüksek çıkmıştır. Cengiz (2008)¹⁶'ın 8-10 yaş çocukların çoklu zekâ türlerindeki dağılım ve futbol eğitiminin çoklu zekâ düzeylerine etkisini inceleyen çalışma bulguları, Göde ve Arkadaşları (2007)²³'nin futbol oynayan çocukların asist past tercihleri ile çoklu zekâ alanları arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışma bulguları, bizim yaptığımız çalışma bulguları ile paralellik göstermemektedir. Yapılan bu çalışmalar sadece takım sporları branşında değilde bireysel sporlara ilişkin branşlarda ele alınsaydı farklılık çıkma olasılığı yüksek olabilirdi.

Spor türü değişkenine göre; aktif olarak spor yapan öğrencilerin sözel dilsel zekâ alanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$). Bu sonuçlara göre; hem ferdi hem de takım sporu yapan öğrencilerin karşısındaki kişilerle etkili iletişim kurabilme, kendi duygu ve düşüncelerini etkili kullanabilme becerileri aynı yöndedir. Tekin

(2007)¹³ tarafından yapılan beden eğitimi ve spor yüksekokullarında öğrenim gören öğretmen adaylarının çeşitli değişkenlere göre çoklu zekâ alanlarının incelenmesini amaçlayan çalışmasında hem bireysel hemde takım sporu ile uğraşan öğrencilerin sözel dilsel zekâ alanları arasında anlamlı bir farklılık çıkmamıştır. Bu bulgu; bizim yaptığımız çalışmayla paralellik göstermektedir.

Spor türü değişkenine göre; aktif olarak spor yapan öğrencilerin mantıksal-matematiksel zekâ alanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$). Bu sonuçlara göre hem ferdi spor hemde takım sporu yapan öğrencilerin soyut düşünmeyi kullanma neden sonuç ilişkilerine varsayımlar oluşturmaya karşı duyarlı olmaları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Tekin (2007)¹³'in beden eğitimi ve spor yüksekokullarında öğrenim gören öğretmen adaylarının çeşitli değişkenlere göre çoklu zekâ alanlarının incelenmesini amaçlayan çalışmasında hem bireysel hemde takım sporu yapan öğrencilerin mantıksal-matematiksel zekâ alanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bu bulgular; bizim yaptığımız çalışma bulgularıyla paralellik gösterirken, Cengiz

(2008)¹⁶'in 8-10 yaş çocukların çoklu zekâ türlerindeki dağılım ve futbol eğitiminin çoklu zekâ düzeylerine etkisini inceleyen çalışma bulguları bizim yaptığımız çalışma bulguları ile paralellik göstermemektedir. Paralellik göstermemesinin nedeni; örneklem grubunun sadece takım sporlarıyla uğraşan bireylerden oluşması ve ilgili aktivitelerin farklı algılanmasından kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

Spor türü değişkenine göre; aktif olarak spor yapan öğrencilerin görsel-uzamsal zekâ alanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$). Bu sonuçlara göre; hem ferdi hem de takım sporu yapan sporcuların uzamsal akıl yürütme ve hayal edebilme düzeyleri aynı yöndedir. Farklılık çıkmasındaki nedenin; motorsal beceriler ve zihinsel süreç gerektiren sporlarla uğraşmalarından kaynaklanıyor olabileceği düşünülmektedir. Bozkurt (2004)¹⁵ tarafından yapılan yaratıcılık ve çoklu zekânın futbolda yaratıcılık ile ilişkisini inceleyen çalışmada Galatasaray spor kulübünün yıldız ve paf takımında oynayan futbolcuların görsel uzamsal zekâ alanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Göde ve Arkadaşları (2007)²³ tarafından yapılan futbol oynayan çocukların asist past tercihleri ile

çoklu zekâ alanları arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmada çocukların görsel-uzamsal zeka alanları arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır. Bu bulgular bizim yaptığımız çalışma ile paralellik göstermemektedir. Çünkü araştırma grubunun futbolla uğraşması, akıl yürütme, hayal edebilme ve nesnelere farklı şekilde algılayabilmelerinden

kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

Spor türü değişkenine göre; aktif olarak spor yapan öğrencilerin müziksel-ritmik zekâ alanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$). Bu sonuçlara göre hem takım hem de ferdi sporla uğraşan öğrencilerin müziksel zekâ, ritimleri algılama ve yaratma belli bir olayın oluş biçimini seyrini veya düzenini müziksel olarak algılamasında herhangi bir farklılığın olmadığı ortaya çıkmıştır. Tekin (2007)¹³'in beden eğitimi ve spor yüksekokullarında öğrenim gören öğretmen adaylarının çeşitli değişkenlere göre çoklu zekâ alanlarının incelenmesini amaçlayan çalışmada hem bireysel hem de takım sporu ile uğraşan öğrencilerin müziksel-ritmik zekâ alanları arasında anlamlı bir farklılık çıkmamıştır. Bu bulgular bizim yaptığımız çalışma ile paralellik göstermektedir.

Spor türü değişkenine göre; aktif olarak spor yapan öğrencilerin bedensel kinestetik zekâ alanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$). Bu sonuçlara göre hem ferdi spor yapan hem de takım sporu yapan öğrencilerin bedenlerine ve çevrelerine olan farkındalık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılığın olmadığını görmekteyiz. Farklılığın çıkmamasındaki neden; motor gelişim düzeylerinin üst düzey durumda olmasından kaynaklanabileceği düşünülmektedir. İlhan ve Arkadaşları (2005)¹⁰ tarafından yapılan çoklu zekâ uygulamaları doğrultusunda işlenen jimnastik ve voleybol ünitelerinin öğrencilerin bilişsel ve devinişsel yönden gelişimlerine olan etkisini inceleyen çalışmada bedensel kinestetik zeka alanlarına göre anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Erturan ve Arkadaşları (2005)²⁴ tarafından yapılan ilköğretim okulu öğrencilerinin zekâ alanları ile sporsal uygunluklarının karşılaştırılmasını inceleyen çalışma bedensel kinestetik zekâ alanıyla sporsal uygunluk düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Cengiz (2008)¹⁶ tarafından yapılan 8-10 yaş çocukların çoklu zekâ türlerindeki dağılım ve futbol eğitiminin çoklu zekâ

düzelelerine etkisini inceleyen çalışmada çocukların bedensel kinestetik zeka alanları arasında anlamlı bir farklılık ortaya çıkmıştır. Bu bulgular; bizim yaptığımız çalışmayla paralellik göstermemektedir. Çünkü yapılan bu çalışmaların; farklı örneklem grubuna yapılması ve grubun bilişsel ve devinişsel alan bakımından farklı olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Spor türü değişkenine göre; aktif olarak spor yapan öğrencilerin doğacı zekâ alanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$). Bu sonuçlara göre Hem ferdi hem de takım sporu ile uğraşan öğrencilerin objelere dayalı zekâlar, dış dünyada birlikte olduğumuz şekil, yapı, renk, imaj desen ve objeler doğa ile bütünleşme canlılarla etkileşim kurma düzeyleri arasında herhangi bir farklılık görülmemiştir. Çünkü bu sonuçların; sporcuların farklı spor branşlarına yönelik psikomotor becerilere sahip olmalarından kaynaklanıyor olabileceği düşünülmektedir. Şahin ve Saban(2008)²⁵ tarafından yapılan izcilik uygulamalarının çoklu zekâ kuramı açısından değerlendirilmesini amaçlayan çalışmada izciliğin doğa ile sıkı bir etkileşim içerisinde

olduğunu net bir şekilde vurgulamışlardır. Tekin (2007)¹³ tarafından yapılan beden eğitimi ve spor yüksekokullarında öğrenim gören öğretmen adaylarının çeşitli değişkenlere göre çoklu zekâ alanlarının incelenmesini amaçlayan çalışmasında hem bireysel hem de takım sporu ile uğraşan sporcuların doğacı zekâ alanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bu bulgular ile bizim yaptığımız çalışma bulguları arasında paralellik görülmektedir.

Sınıf değişkenine göre; aktif olarak spor yapan öğrencilerin sözel dilsel zekâ alanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0.05$). Bu farklılık sonucunda; 9. sınıfta öğrenim gören öğrencilerin 11. sınıfta öğrenim gören öğrencilere göre sözel dilsel zekâ alanı yüksek çıkmıştır. Elde edilen verilere göre; önceki bilgiyi ve anlamayı yeni bilgiye bağlama, soyut akıl yürütme, kavramsal örüntülerin ve kendini ifade etme düzeylerinin yüksek olduğu sonucuna varılabilir. Tekin (2007)¹³'in beden eğitimi ve spor yüksekokullarında öğrenim gören öğretmen adaylarının çeşitli değişkenlere göre çoklu zekâ alanlarının incelenmesini amaçlayan çalışmasında, sınıf değişkeni ile sözel dilsel zekâ alanı arasında anlamlı bir

farklılık bulunmamıştır. Bu bulgu bizim yaptığımız çalışma ile paralellik göstermemektedir. Bunun nedeni olarak; sınıf düzeylerinin ve öğrenim şekillerinin farklı olmasından kaynaklanıyor olabileceği düşünülmektedir.

Sınıf değişkenine göre; aktif olarak spor yapan öğrencilerin mantıksal-matematiksel zekâ alanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0.05$). Bu farklılık sonucunda; 9. sınıfta öğrenim gören öğrencilerin 11. sınıfta öğrenim gören öğrencilere göre mantıksal-matematiksel zekâ alanı yüksek çıkmıştır. Bu sonuçlara göre; tüm dengelim ve tümevarım ile akıl yürütme, soyut problem çözüme, birbiri ile ilişkili kavramla düşünceler arasındaki ilişkileri anlama yeteneklerinin etkili olduğu söylenebilir. Tekin (2007)¹³'in beden eğitimi ve spor yüksekokullarında öğrenim gören öğretmen adaylarının çeşitli değişkenlere göre çoklu zekâ alanlarının inceleyen çalışmasında sınıf değişkenine göre mantıksal-matematiksel zekâ alanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bu bulgular bizim yaptığımız çalışma ile paralellik göstermemektedir. Paralellik göstermeme nedeni olarak; örneklem

grubunun özelliklerinden kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

Sınıf değişkenine göre; aktif olarak spor yapan öğrencilerin görsel uzamsal zekâ alanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0.05$). Bu farklılık sonucunda; 11. sınıfta öğrenim gören öğrencilerin 9. sınıfta öğrenim gören öğrencilere göre görsel uzamsal zekâ alanı düşük çıkmıştır. Elde edilen veriler sonucunda; görsel dünyayı doğru olarak algılama ve kişinin kendi görsel yaşantılarını yeniden yaratma kapasiteleri ve duysal motor algılarında farklılıklar olduğu sonucuna varılabilir.

Sınıf değişkenine göre; aktif olarak spor yapan öğrencilerin müziksel-ritmik zekâ alanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0.05$). Bu farklılık sonucunda; 9. sınıfta öğrenim gören öğrencilerin 11. sınıfta öğrenim gören öğrencilere göre müziksel ritmik zekâ alanı yüksek çıkmıştır. Elde edilen verilere göre; bireyin müziksel olarak düşünmesi ve belli bir olayın oluş biçimini seyrini veya düzenini müziksel olarak algılaması, yorumlaması ve iletişimde bulunması yüksektir.

Sınıf değişkenine göre; aktif olarak spor yapan öğrencilerin içsel zekâ alanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0.05$). Bu

farklılık sonucunda; 9. sınıfta öğrenim gören öğrencilerin 11. sınıfta öğrenim gören öğrencilere göre başkalarının duygu ve düşüncelerini anlama, nesne ötesi konularda konsantre olma, bireyin kendini duyması ve anlaması, sınırlarını bilmesi yüksek çıkmıştır. Tekin (2007)¹³'in beden eğitimi ve spor yüksekokullarında öğrenim gören öğretmen adaylarının çeşitli değişkenlere göre çoklu zekâ alanlarının incelenmesini amaçlayan çalışmasında 2. sınıfta öğrenim gören öğrencilerin 4. sınıfta öğrenim gören öğrencilere göre içsel zekâ alanları yüksek çıkmıştır. Bu bulgular bizim yaptığımız çalışma ile paralellik göstermektedir.

Sınıf değişkenine göre; aktif olarak spor yapan öğrencilerin bedensel kinestetik zekâ alanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$). Bu sonuçlara göre 9. 10. ve 11. sınıfta öğrenim gören öğrencilerin devinsel hareketlerini becerikli bir şekilde, bedensel ve zihinsel becerilerini doğru yönde kullanabilme düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur. Farklılık çıkmamasındaki neden olarak; öğrencilerin devinimsel niteliklerinin aynı olmasından kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Tekin (2007)¹³'in beden eğitimi ve spor

yüksekokullarında öğrenim gören öğretmen adaylarının çeşitli değişkenlere göre çoklu zekâ alanlarının incelenmesini amaçlayan çalışmada sınıf değişkenine göre bedensel kinestetik zekâ alanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bu bulgular ile bizim yaptığımız çalışma bulguları paralellik göstermektedir.

Sınıf değişkenine göre; aktif olarak spor yapan öğrencilerin sosyal zekâ alanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$). Bu sonuçlara göre; 9. 10. ve 11.sınıfta öğrenim gören öğrencilerin sözlü, sözsüz iletişim kurabilme ve empati kurma yetenekleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Farklılık bulunmamasındaki neden; öğrencilerin spor ortamında bulunmalarından kaynaklanmış olabileceği düşünülmektedir. Demirtaş ve Duran (2007)²⁶ tarafından yapılan ilköğretim okulu 6. 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin çoklu zekâ alanlarının gelişmişlik düzeylerini inceleyen çalışmada sınıf değişkenine göre sosyal zekâ alanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Özdemir ve Arkadaşları (2002)²⁷ tarafından ilköğretim okullarında çoklu zekâ kuramı temelli fen eğitimi yoluyla üst düzey düşünme becerilerini geliştirme üzerine yapılan

çalışmasında sınıf değişkenine göre sosyal zekâ alanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu bulgular, bizim yaptığımız çalışma bulguları ile paralellik göstermemektedir. Bunun nedeninin; araştırmanın grubu oluşturan öğrenci sayıları, bilgi düzeyi ve iletişim becerilerinin farklı olmasından kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

Sınıf değişkenine göre; aktif olarak spor yapan öğrencilerin doğacı zekâ alanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$). Bu sonuçlara göre; 9. 10. ve 11.sınıfta öğrenim gören öğrencilerin ortama uygun olarak sağlıklı bir çevre oluşturma bilincine sahip oldukları düşünülmektedir.

Sonuç olarak; cinsiyet değişkenine göre spor yapan öğrencilerin mantıksal-matematiksel zekâ alanı ve bedensel kinestetik zekâ alanları yüksek çıkmıştır. Ayrıca; ferdi sporlarla uğraşan sporcuların takım sporu ile uğraşan sporculara göre sosyal ve içsel zekâ alanları yüksek çıkmıştır. Sınıf değişkenine göre ise; spor yapan 9. sınıfta öğrenim gören öğrencilerin 11. sınıfta öğrenim gören öğrencilere göre sözel-dilsel zekâ, mantıksal-matematiksel zekâ, içsel zekâ, müziksel-ritmik zekâ ve görsel-uzamsal zekâ alanı yüksek çıkmıştır.

Öneriler :

-Cinsiyet değişkenlerine göre bireylerin baskın zeka alanları göz önünde bulundurulmalı ve baskın zeka alanlarını geliştirici etkinlikler yapılmalı, - Sınıflar ilerledikçe öğrencilerin baskın zeka alanları farklılaşmaktadır. Bu özellikler dikkate alınarak çoklu zeka alanlarını artırıcı araştırmaların yapılması faydalı olacaktır.

KAYNAKLAR

- 1- Saban, A. Çoklu Zekâ Teorisi ve Eğitim. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.2001.
- 2- Açıkgöz, K. Aktif Öğrenme, İzmir: Eğitim Dünyası Yayınları.2003
- 3- Özgüven, E. Psikolojik Testler, Ankara: Yeni Doğu Matbaası.1998.
- 4- Gardner, H. Framer Of Mind: The Theory Of Multiple İntelligence And The Influence On Classroom Instruction, Doktora Thesis, İmmaculata University 1983 Usa.
- 5- Kagan, S. and Kagan, M. Multiple Intelligence, The Complete MI Book, CA:Kagan Cooperative Learning. 1998.
- 6- Campbell, B. Multiple Intelligence in Action, Childhood Education, 1992. 68 (4):197.
- 7- Gardner, H. Intelligence Reframed: Multiple Intelligences for the 21 st Century, NY:Basic Boks, 1999, New York.
- 8- <http://www.bedenegitimi.gen.tr/forum/> Adresinden 15.04.2007 Tarihinde Alınmıştır.
- 9- Demirci, C. Etkin Öğrenme Yaklaşımının İlköğretimde Uygulanması, 2002. www.Epo.Hacettepe.Edu.Tr/Elemen/Yayinlar/C-Etkin-Ogrenme.Doc.
- 10- İlhan, A., Mirzeoğlu, E. D, Aktaş, İ., ve Demir, V. Çoklu Zekâ Uygulamaları Doğrultusunda İşlenen Cimnastik Ve Voleybol Ünitelerinin Öğrencilerin Bilişsel Ve Devinişsel Yönden Gelişimlerine Olan Etkisi, Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 2005, III (1) 5-10, Ankara.
- 11- Bayrak, Ç. ve Çeliksoy, M.L. ve Çeliksoy, S. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulundaki Öğrencilerin Çoklu Zekâ Kuramına İlişkin Zekâ Profilleri ve Uygulanan Yetenek Giriş Sınavları ile İlişkisi, 4.Ulusal Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Sempozyumu, 10-11 Haziran 2005, Bursa.
- 12- Çelen, A. İlköğretim Beden Eğitimi Dersinde Çoklu Zekâ Kuramı Doğrultusunda Yapılan Etkinliklerin Öğrencilerin Bilişsel, Duyuşsal ve Psikomotor Erişi Düzeylerine Etkisi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Abant İzzet

- Öğrencilerin ait oldukları zeka gruplarını öne çıkaran araştırmaların yapılması çalışmayı güçlendirecektir.

- Bireyin çoklu zeka düzeylerini belirlemeye yönelik farklı çalışmalar arttırılarak bilişsel, duyuşsal ve psikomotor düzeyde gelişimlerini sağlayıcı araştırmaların yapılması faydalı olacaktır.

Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, , Bolu. 2006

13- Tekin, M. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarında Öğrenim Gören Öğretmen Adaylarının Çeşitli Değişkenlere Göre Çoklu Zekâ Alanlarının İncelenmesi, 5. Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Sempozyumu,02-03 Kasım 2007, Adana.

14- Nguyen, T.T. (2000). Differential Effects Of A Multiple Intelligences Curriculum On Student Performance. A Dissertation Presented To The Faculty Of The Gradute School Of Education Of Harvard University In Partial Fulfilment Of The Requirements Fort He Degree Of Doctor Of Education

15- Bozkurt, S. Yaratıcılık ve Çoklu Zekânın Futbolda Yaratıcılıkla İlişkinin İncelenmesi, Marmara Üniversitesi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.2004

16- Cengiz, Ş. 8-10 Yaş Çocukların Çoklu Zekâ Türlerindeki Dağılımını Ve Futbol Eğitiminin Çoklu Zekâ Düzeylerine Etkisi, Yayınlanmamış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara. 2008.

17- Çamlıyer, H., Mavi F, Daşdan, N.E. ve Çamlıyer, H. Beden Eğitimi Dersi Uygulamalarında Öğretim Stil ve Yaklaşımlarının Çoklu Zekâ Kuramına İlişkin Kullanımı, 4. Ulusal Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Sempozyumu, 10-11 Haziran 2005, Bursa.

18- Hoşgörür, V. ve Katrancı, M. Sınıf Ve Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Öğrencilerinin Baskın Zekâ Alanları (Kırıkkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Örneği), Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 24.(2007) 33-42, Samsun.

19- Loori, A. A. Multiple Intelligences: A Comparative Study Between The Preferences of Males and Females, Social Behavior and Personality, Society for Personality Research (Inc)., 33 (1), 2005, ss. 77-78.

20- Furnham, A, Tatsuro H, and Thomas L. T. Male Hubris and Female Humility? A Crosscultural

Study of Ratings of Self, Parental, and Sibling Multiple Intelligence in America, Britain, And Japan, *Intelligence* Volume 30, Issue 1 , January-February 2002, ss. 101-115.

21- Kocabaş, A. Erken Çocukluk Dönemi Öğretmen Adaylarının Kullandıkları Müziği Öğrenme Stratejileri ve Çoklu Zekâ Alanlarının Karşılaştırılması, OMEP, Kuşadası-Dünya Konsey Toplantısı ve Konferansı, Bildiri Kitabı, 3.Cilt, 5-11 Ekim 2003, ss. 30-45.

22- David, C. Multiple Intelligences And Perceived Self-Efficacy Among Chinese Secondary School Teachers In Hong Kong, *Educational Psychology* December 2003. Vol.23 No.25.

23- Göde O., Mavioğlu Ç., ve Erturan G. Futbol Oynayan Çocukların Asist Past Tercihleri İle Çoklu Zekâ Alanları Arasındaki İlişki, IV. Uluslar Arası Akdeniz Spor Bilimleri Kongresi, Akdeniz Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu 9-11 Kasım 2007, Antalya.

24- Erturan G., DüNDAR U., ve Yapıcı A. İlköğretim Okulu Öğrencilerinin Zekâ Alanları İle Sporsal

Uygunluklarının Karşılaştırılması, XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi 28-30 Eylül 2005, Denizli.

25- Şahin, C. ve Saban, A. İzcilik Uygulamalarının Çoklu Zekâ Kuramı Açısından Değerlendirilmesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi VII. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Sempozyumu, 2-3-4 Mayıs 2008, Çanakkale.

26- Demirtaş, Z. ve Duran, A. İlköğretim 6.7. ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Çoklu Zekâ Alanlarının Gelişmişlik Düzeyleri, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi* www.e.sosder.com ISSN:1304-0278 Bahar-2007, C.6 S.20 (208-220).

27- Özdemir, P., Korkmaz, H., ve Kaptan, H. İlköğretim Okullarında Çoklu Zekâ Kuramı Temelli Fen Eğitimi Yoluyla Üst Düzey Düşünme Becerilerini Geliştirme Üzerine Bir İnceleme, V.Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi Bildiriler, Cilt. I, S.367, 16-18 Eylül 2002, Ankara.